

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

MINDEN, AMI
EMBER

A vidéki melós vagy a városi ügyvéd gyereke lesz inkább részeg?

avagy az iskoláskorúak lerészegedését befolyásoló
demográfiai jellegű tényezők

Várnai Dóra Eszter, Paksi Borbála, Horváth Zsolt, Sebestyén Edit, Németh Ágnes

HEIM PÁL ORSZÁGOS GYERMEKGYÓGYÁSZATI INTÉZET, ELTE PPK

Magyar Szociológiai Társaság, 2023.11.17.

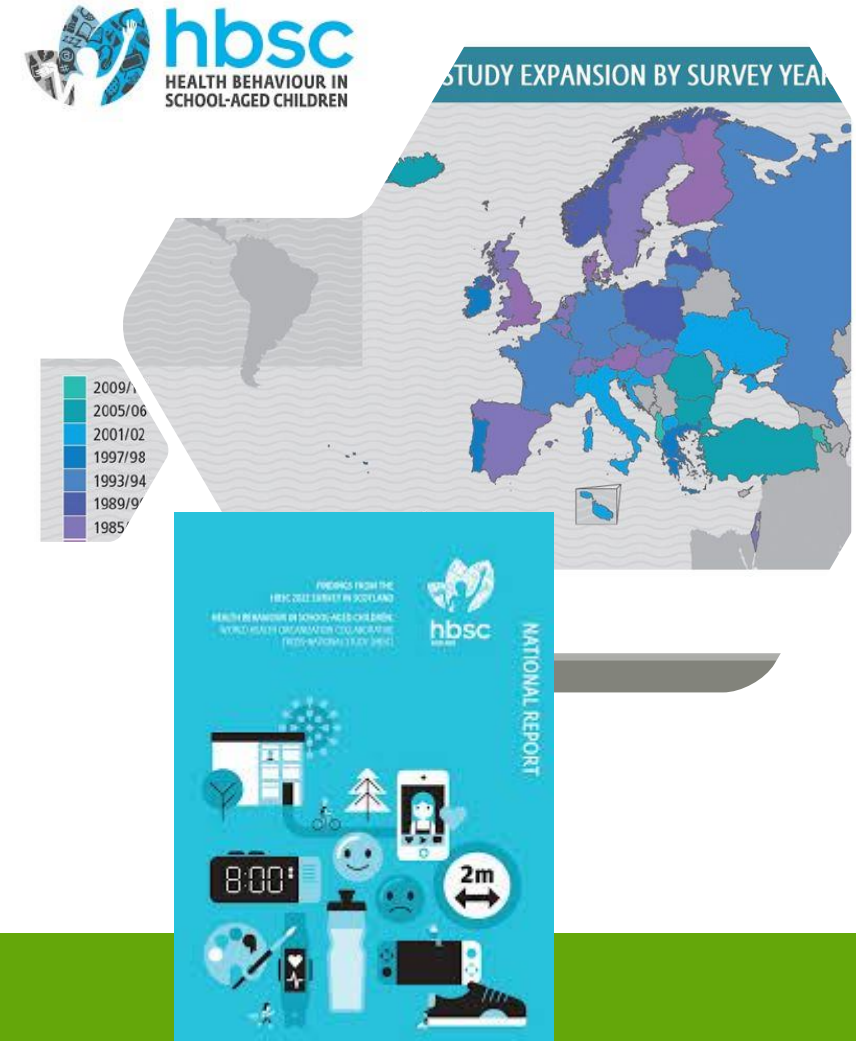
BEVEZETÉS

- A lerészegedés jellemzői mutatóinak, trendjeinek rövid áttekintése az Iskoláskorú Gyermekek Egészségmagatartása című kutatás (HBSC) alapján - nemzetközi kitekintés
- A hazai legfrissebb mutatók és hazai trendek
- A lerészegedéssel összefüggő szocio-demográfiai tényezők áttekintése

A KUTATÁSRÓL

- Iskolai adatgyűjtés – online formában
- Anonim
- Önbeszámolás (etikai engedély)
- Országosan reprezentatív: 11-17 évesek
- Hazai Koordináció: ELTE PPK
- Fókusz: egészség- és rizikómagatartások, szubjektív jóllét
- Nemzetközi háttér – 48 ország
- 4 évente adatfelvétel- Időbeli trendek

ALKOHOLFOGYASZTÁS – NEMZETKÖZI KITEKINTÉS (2018)

- Az alkohol a leggyakrabban választott szer a 15 évesek körében: 5-ből 3 fiatal ivott már életében alkoholt (a dohányzás és a kannabisz fogyasztás is ritkább)
- Az alkohol életprevalencia és a dohányzás is csökkenő tendenciát mutat 2014 óta
- A szerfogyasztás a fiúk körében gyakoribb
- A szerfogyasztás 13 és 15 éves kor között növekvő tendenciát mutat
- A magasabb jövedelmű családok fiataljaira gyakoribb alkoholfogyasztás jellemző
- A 15 évesek körülbelül 20%-a életében legalább kétszer volt már részeg

A HAZAI MINTÁK BEMUTATÁSA

Vizsgálati év	(N)					Összes
	11 évesek	13 évesek	15 évesek	17 évesek	Fiú/Lány (%)	
2005/06	1319	1379	1474	1278	47,8/52,2	5450
2009/10	1873	1905	2250	2068	48,9/51,1	8096
2013/14	1774	1640	1510	1229	49,7/50,3	6153
2017/18	1573	1662	1627	1141	48,9/51,1	6003
2021/2022	1584	1157	1998	1552	49,1/50,9	6291

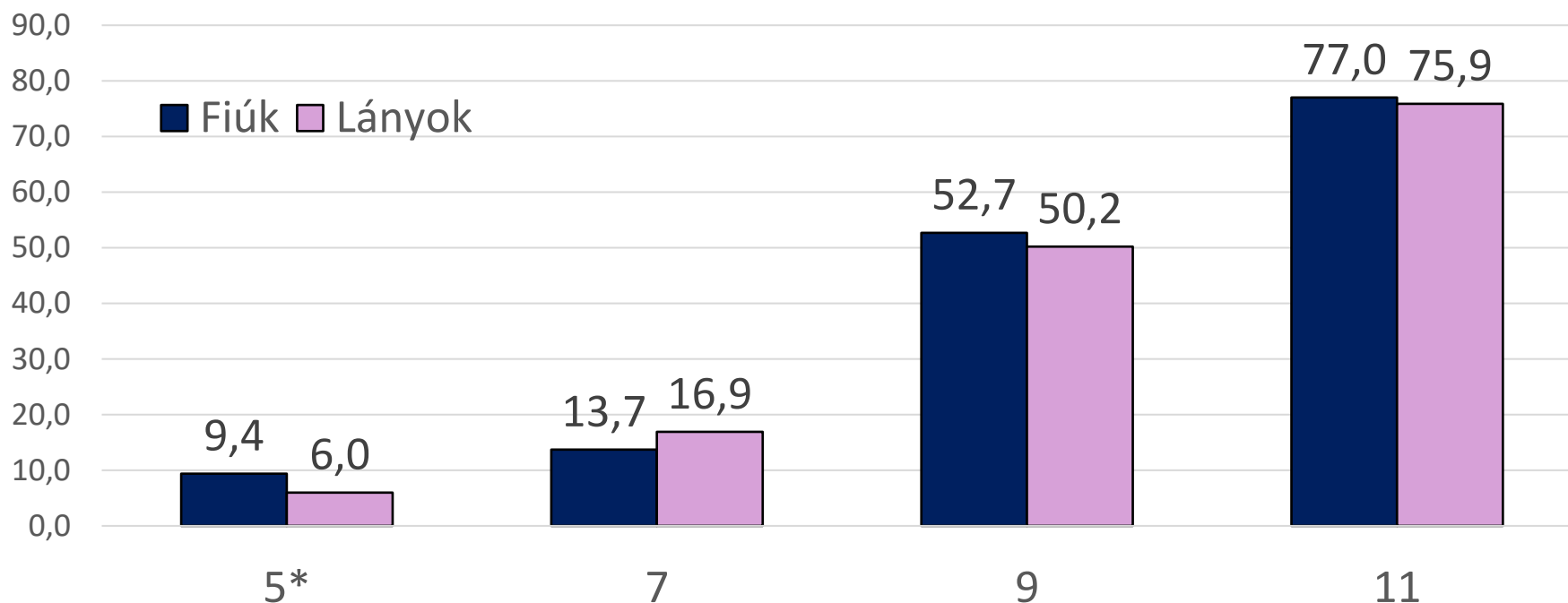
A MÉRŐESZKÖZ

- **Részség életprevalencia (volt vs. nem volt)**
- **Alapvető demográfiai mutatók**
 - Nem (fiú, lány)
 - Évfolyam (5.,7.,9.,11.)
 - Településtípus
- Iskolafenntartó típusa
- **Családi változók**
 - Családszerkezet
 - Szülők végzettsége (alapfokú, középfokú, felsőfokú)
 - Szülők aktivitása
 - Testvérek száma
 - Család jövedelmi státusa (Family Affluence Scale: alacsony, közepes, magas)

EREDMÉNYEK 1. – LEGFRISSEBB GYAKORISÁG ADATOK

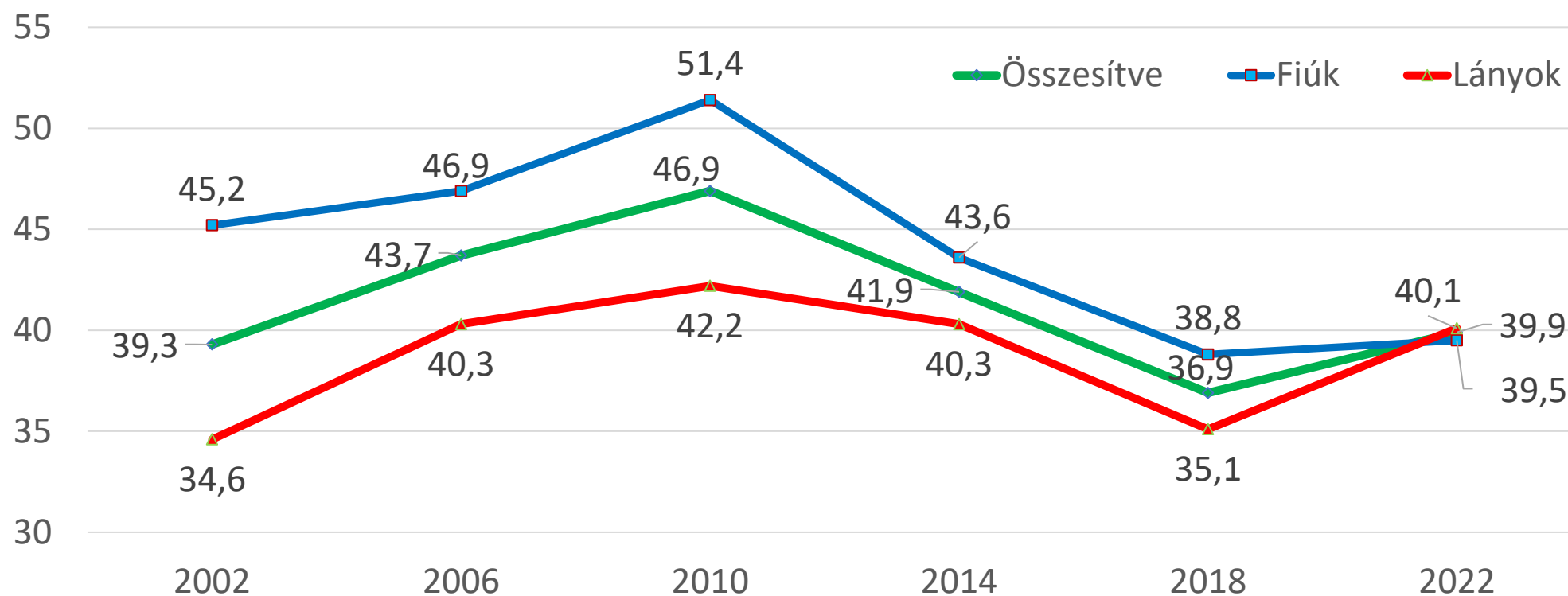
Az élettartam során előforduló részegség elterjedtsége nem és évfolyam szerint (%) (N=6058)

EREDMÉNYEK 2. – AZ ADATOK IDŐBELI VÁLTOZÁS

A részegség életprevalenciájának változása 2002-2022

	2006	2010	2014	2018	2022
Nem: Fiú-Lány	0,52 (0,44-0,62)	0,65 (0,57-0,73)	0,63 (0,53-0,75)	0,63 (0,53-0,75)	0,93 (0,81-1,09)
Kor					
• 5.-7. osztály	4,60 (2,47-8,56)	3,19 (2,66-3,82)	4,93 (2,67-9,13)	5,22 (2,48-11,00)	2,58 (1,61-4,14)
• 5.-9. osztály	27,07 (14,97-48,94)	12,81 (10,79-15,22)	34,54 (18,86-63,28)	39,89 (19,52-81,54)	10,19 (6,56-15,84)
• 5-11. osztály	74,52 (41,09-135,29)	27,10 (22,62-32,45)	91,53 (49,86-168,04)	113,77 (55,41-233,62)	19,21 (12,29-30,02)
Testvérek száma (több)	1,05 (0,97-1,14)	1,00 (0,93-1,07)	1,00 (0,90-1,10)	1,06 (0,98-1,15)	1,08 (1,02-1,15)
Településtípus					
• Budapest – megyeszékh.	0,72 (0,50-1,03)	0,98 (0,76-1,27)	1,08 (0,74-1,58)	0,42 (0,29-0,60)	0,98 (0,79-1,22)
• Budapest – város	1,10 (0,82-1,47)	1,28 (1,05-1,55)	1,06 (0,74-1,52)	1,02 (0,78-1,33)	0,97 (0,78-1,21)
• Budapest – község	1,05 (0,78-1,41)	1,29 (1,06-1,58)	1,10 (0,68-1,77)	1,00 (0,77-1,31)	1,32 (0,85-2,07)
Fenntartó típusa					
• állami-egyházi	-	0,70 (0,55-0,89)	0,90 (0,68-1,19)	0,85 (0,64-1,13)	0,93 (0,73-1,19)
• állami-egyéb	0,91 (0,71-1,16)	2,01 (1,67-2,41)	0,84 (0,63-1,13)	1,25 (0,81-1,93)	0,96 (0,57-1,64)

	2006	2010	2014	2018	2022
Anya végzettsége					
• alapfokú-középfokú	1,61 (1,21-2,16)	1,11 (0,90-1,37)	1,12 (0,83-1,51)	0,81 (0,63-1,05)	0,85(0,68-1,19)
• alapfokú-felsőfokú	1,82 (0,64-5,18)	0,72 (0,37-1,42)	1,05 (0,46-2,38)	0,90 (0,68-1,21)	0,61 (0,49-0,78)
Apa végzettsége					
• alapfokú-középfokú	0,93 (0,67-1,29)	0,85 (0,67-1,07)	1,40 (1,02-1,93)	0,87 (0,68-1,11)	0,93 (0,76-1,13)
• alapfokú-felsőfokú	1,04 (0,25-4,34)	1,21 (0,60-2,43)	1,84 (0,75-4,48)	0,62 (0,47-0,81)	0,86 (0,69-1,08)
Anya: dolgozik – nem dolgozik	0,86 (0,69-1,07)	1,06 (0,88-1,28)	0,97 (0,72-1,32)	0,72 (0,46-1,12)	0,92 (0,71-1,195)
Apa : dolgozik – nem dolgozik	1,09 (0,83-1,45)	0,90 (0,77-1,05)	0,98 (0,79-1,23)	1,07 (0,81-1,42)	0,85 (0,52-1,37)
Családstruktúra					
• két édesszülő-egyszülő	1,48 (1,13-1,94)	1,42 (1,18-1,70)	1,27 (1,00-1,62)	1,63 (1,3-2,19)	1,29 (1,04-1,62)
• két édesszülő-nevelőszülő	2,02 (1,48-2,76)	1,63 (1,34-1,99)	1,86 (1,41-2,45)	1,69 (1,30-2,19)	1,39 (1,12-1,745)
• két édesszülő-egyéb	-	1,90 (1,27-2,85)	0,89 (0,48-1,66)	2,50 (1,36-4,61)	2,28 (1,61-4,14)
Család érzelmi minősége (jobb)	-	-	0,96 (0,94-0,97)	0,95 (0,93-0,97)	0,96 (0,95-0,98)
FAS					
• alacsony-közepes	0,94 (0,63-1,40)	0,99 (0,71-1,37)	1,24 (1,02-1,51)	1,25 (0,90-1,39)	0,95 (0,79-1,14)
• alacsony-magas	1,44 (0,86-2,38)	0,87 (0,58-1,31)	1,55 (1,18-2,01)	1,66 (1,27-2,17)	1,50 (1,19-1,89)

DEMOGRÁFIAI TÉNYEZŐK ÉS RÉSZEGSÉG ELŐFORDULÁSA

Védőfaktor:

- Jobb minőségű családi kapcsolatok
- Intakt családszerkezet

Rizikótényező:

- Fiú (?)
- Idősebb
- Jobb jövedelmi státusz

	2006	2010	2014	2018	2022
Nem	X	X	X	x	
Kor	X	X	X	X	X
Anya végzettsége	X				X
Apa végzettsége				X	
Anya dolgozik					
Apa dolgozik					
Családstruktúra	X	X	X	X	X
Testvérek száma					X
Településtípus		X		X	
Család érzelmi minősége	X	X	X	X	X
Fenntartó típusa		X	X		
FAS			X	X	X

ÖSSZEFOGLALÁS

- Hazánkban is az alkoholfogyasztás az egyik legfontosabb egészségkockázati magatartás a fiatalok körében
- Nem igaz, hogy az alacsonyabb végzettségű vagy jövedelmi státuszú családok fiataljai a veszélyeztetettebbek – a magasabb jövedelem (FAS) nagyobb rizikó
- A család érzelmi légköre meghatározóbb, mint a család életkörülményei
- Magyar fiatalok egészségmagatartása igazodik a nemzetközi trendekhez
- Univerzális prevenció indokolt felső tagozat elejétől

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

MINDEN, AMI
EMBER

Várnai Dóra Eszter, Paksi Borbála, Horváth Zsolt, Sebestyén Edit,
Németh Ágnes

Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet, ELTE PPK

Magyar Szociológiai Társaság, 2023.november 17.

"A K 139265 számú projekt az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a K_21 „OTKA” pályázati program finanszírozásában valósult meg."